

STAVBA DOMU SVOBODNÉHO BRATRSTVÍ, III. DÍL

Ing. Dr. tech. J. Hyan

Dokončiti stavbu domu S. B. do konce měsíce června, aby ve dnech sokolského sletu byla odevzdána, bylo hlavní podmínkou třetí a nejdůležitější stavební etapy. Postup stavby vyvíjel se celkem podle stanoveného programu, třeba že příznivé zimní počasí, umožňující zejména práce montážní, nebylo vystřídáno stejně příznivým počasím jarním, kdy noční a ranní mrazíky ještě na konci března rušily postup omítek. Po dokončení montáží roury vodů ústředního topení, kanalisace, vodovodu, plynovodu, rozvodu teplé vody, elektrického osvětlení, signálních a telefonních zařízení, pracováno na vnitřních i vnějších štukových a fasádních břízolitových omítkách, položena tašková krytina, dokončeny úpravy teras a vodorovné izolace souterrainů, a již koncem měsíce března začalo se s pracemi řemeslnými, jimž věnována velká péče při zadávání a jež svěřeny vesměs svědomitým firmám; zásadou bylo vytvořiti ve všech detailech práci hodnotnou, vhodným výběrem hmot a bezvadným, řemeslně správným provedením; nepřehlédnuto řešení vnitřků, vyžadující současného uvážení všech důležitých okolností příštího provozu. Rozhodnuto zároveň provésti zbývající rekonstrukci přízemí starého domu v Karlově ulici, opravit průčelí a krásný kamenný portál. Vstoupíme-li z Karlovy ulice do vestibulu (dřívějšího průjezdu) domu č. 8, budeme překvapeni jeho novou úpravou: čtyřmi novými, půlkruhově zaklenutými otvory, s průhledem do jídelny a knihkupectví, stylovým vyřešením malby a krásných šamotových obkladů žluté barvy, doplněných klidnou šamotovou dlažbou.

Před vstupem do hally postavena na pravé straně kašna, podle původního pískovcového originálu, s dobře zachovalou původní hlavou šklebícího se fauna; na levé straně při vstupu na schodiště, v němž nahrazeny staré dřevěné stupně novými žulovými, osazena hlavice získaná ve výkopu novostavby. Vstup celkovou úpravou v moderním materiálu nijak neztratil na svém bývalém původu starých patricijských domů pražských, právě naopak vytvořen nový příjemný prostor, v barevně zdůrazněných ušlechtilých formách křížových kleneb.

Zasklená dubová skládací stěna odděluje hlavní vstup od hally, která upoutá svým jasným a účelným konstruktivismem, důsledně dodržovaným, jak na plně zasklené a barevně jasně zdůrazněné železobetonové kopuli, tak na konsolovitě provedeném ochozu galerie v I. patře a dubových stěnách a oknech. Halla osmiúhelníkového půdorysu, o dvou podlažích, se šatnami a kancelářemi po obvodě, tvoří zároveň hlavní část spojujícího prostoru mezi starým domem a novostavbou; její disposiční řešení bylo založeno na požadavcích budoucího provozu: vertikálně spojena je tříramenným schodištěm s galerií v I. patře a s jídelnou v souterrainu, horizontálně s prostorem sálu a ochozem v přízemí a starým domem v úrovni I. patra; mírně lomenou osou a širokým spojovacím otvorem pamatováno již při původním řešení na nerušený průhled a snadné spojení obou prostorů sálu a hally při velkých shromážděních. Halla bude vytápěna, jest přímo osvětlena a větrána, umělé osvětlení vyřešeno tělesy nad zasklenou spodní konstrukcí a svítícími podhledy.

Konstruktivní architektura velkého přednáškového sálu v přízemí jest imponující, ať již přihlédneme k jeho kasetové železobetonové konstrukci stropní se zasklenými podhledy, dělené hlavními nosníky nebo ke klidnému pásu galerie, lemujícímu téměř celý obvod. Sál jest osvětlen velkým, barevně zaskleným a geometricky klidně řešeným železným oknem, potaženým na vnitřní straně bílou bronzí; umělé osvětlení, jež možno snadno regulovati, provedeno jest osvětlenými kovovými podhledy a jednoduchými osvětlovacími tělesy, vesměs z bílé bronzí. Zvláštní péče byla věnována malbě sálu, kde výhodnou kombinací světle modré a příjemně žluté barvy dosaženo vyrovnání nosné konstrukce a krásného

estetického výrazu při denním i umělém osvětlení.

Sál, jehož podlaha jest z dubových vlýsků, lemována dubovým soklem, jest ukončen podiem, jež možno, podle potřeby, plošně zvětšiti a od sálu oddělití oponou. Na rozsáhlé galerii a podiu jsou podlahy linoleové, pro ochozy a hallu zvoleny hygienické dlažby šamotové, z nichž dlažba v halle vyniká moderním pojetím jednoduchého a výrazného geometrického ornamentu. Na galerii v úrovni I. patra, s pevnými sklápěcími křesly, vyřešena projekční kabina, s odděleným vstupem pro kinooperátéra; ochoz na pravé straně galerie, obdobně jako v přízemí, má nouzový východ do hlavního schodiště.

Po tříramenném schodišti z hally vstoupíme do jídelny v souterrainu, která byla spojena s jídelnou ve starém domě kruhově zaklenutým otvorem; podlaží v nestejných úrovních vyrovnána několika žulovými stupni. Dispozice je tu obdobná přízemní, složením dubové skládací stěny umožní spojení s přiléhajícím malým sálem; hlavní vstup k souterrainnímu sálu jest z ulice Anenské po jednoramenném širokém schodišti, do prostorného ochozu s čajovou kuchyní a šatnami. Svou rozlohou zabírají sál s jevištěm a přilehlé místnosti většinu půdorysné plochy souterrainu, zbývající jeho část vyhražena jest prostorné, moderně vybavené, přímo osvětlené a účinně větrané restaurační kuchyni s přilehlou chladírnou a spíží, v mezipatře, jímž využito značné konstruktivní výšky souterrainu, jsou umývárny a šatny pro personál, s vlastním úplně odděleným přístupem z vestibulu v ulici Anenské a schodištěm ke kuchyni. Ve II. souterrainu jest kotelna ústředního topení s větrací komorou, transformační stanice, komora pro vodoměry, šatna pod jevištěm malého sálu, sprchy a několik sklepů.

Průčelí v ulici Anenské jest jednoduše a účelně vyřešeno: hladká jeho plocha, dělená otvory okenními; s převažujícím oknem velkého sálu, jest provedena v ušlechtilé břizolitové omítce, ukončené při chodníku soklem z umělého kamene. Jsou tu dva vchody do budovy, hlavní pro malý souterrainní sál a druhý pro obytnou část budovy, z něhož po jednoramenném schodišti vchází se do zvýšeného přízemí k hlavnímu schodišti s osobním výtahem, určeným pro obytná patra: pro svobodárnu ve II. a III. patře, pro byt v podkroví a hospodářské místnosti v půdním prostoru.

Dvorní část půdorysu I. patra jest vyhražena dětským jeslím na druhé straně do ulice a do dvora jest uzavřená skupina několika kanceláří. Ve II. a III. patře jest svobodárna s přímo osvětlenými a větranými chodbami, pokrytými linoleem, se dvěma skupinami 28 moderně zařízených pokojů, z nichž každý jest barevně vytvořen decentně v harmonickém uspořádání malby i kovového nábytku.

V I. patře jest přístup z pokojů na rozsáhlou terasu, která obdobně jako ve IV. patře jest výsledkem požadované výškové regulace nepříznivé a rušivé, odkrývající štít sousedního domu s Keplerovou hvězdárnou ve střeše, nezbytné však ve velmi úzké ulici Anenské. V úrovni II. patra na straně do dvora upravena terasa nad místnostmi kolem hally, se vstupem k projekční kabině a spojením se starým domem. V podkroví vybudován byt v uličním traktu; na straně do dvora situována oddělená vodoléčba. Po celém obvodu tohoto podlaží jsou terasy, z nichž zejména na uliční straně jest krásná vyhlídka na Staré město. Půdního prostoru využito pro prádelnu s žehlírnou a sušárnou a pro strojovnu výtahu, ve zbývajících částech pod konstrukcí krovu jsou půdy.

Dispoziční řešení domu S. B. nebylo nijak snadné a vyžadovalo současného uvážení velmi nepravidelného půdorysu a nejvýhodnějšího spojení se starým domem při nepříznivých výškových podmínkách regulačních a nestejných základních úrovní ulic Karlovy a Anenské; vytvoření současně uzavřené a vzájemně oddělené provozní skupiny při nejmenších ztrátách plochy a prostoru bylo dalším důležitým požadavkem. Za těchto daných okolností

vybudováno společným úsilím technické dílo, překvapující v celku i v detailech jasným a účelným řešením, harmonicky sceleným konstruktivní architekturou. Ve snaze dodržeti hygienu podle dnešních moderních zásad, zvoleny pro stavbu domu S. B. hodnotné hmoty, v nichž architektonické řešení, sledující a zdůrazňující konstrukci, nejlépe vynikne: žulová schodiště z novoměstské žuly, překližovaná dveřní úplně hladká křídla, kování oken z lesklé bílé bronzi, šamotové dlažby a obklady, dubové vlýskové a linoleové podlahy, malby a nátěry v jasných tónech; budova jest vytápěna ústředním topením teplou vodou a vzduchem, oba sály vybaveny ústředním větráním a odsáváním, v pokojích svobodárny provedeno signální zařízení, zavedena teplá voda, do bytů a lázní plyn a pitná voda, postaráno o účelné a příjemné osvětlení hodnotnými osvětlovacími tělesy, o telefon domácí i státní.

Na všech firmách, provádějících stavební i řemeslné práce, požadována bezvadná dodávka a pochopení pro trvalou hodnotu prováděných prací a možno říci, že tato snaha byla u všech našich spolupracovníků při energickém vedení dobře pochopena.

Rozsáhlost celého díla, které bylo vybudováno v době od 12. května 1931 do konce června 1932 a úředně kolaudováno již dne 22. června 1932, ukáže se nejlépe, uvedu-li několik číselných hodnot: půdorysná plocha přízemí, v němž zastavena až na poměrně malou plochu dvora u kuchyně celá plocha pozemku, obnáší 780 m², půdorysná plocha druhého patra 425 m²; obestavený prostor budovy vykazuje celkem 15 430 m³. K vybudování železobetonových základů a železobetonové rámové kostry budovy, tvořící hlavní nosnou konstrukci bylo třeba 15 vagonů železa, 48 vagonů cementu, 750 m³ dříví a 1780 m³ písku.

Velkorysé řešené dílo jest ukončeno; po létech pilné a vytrvalé práce a obětí přináší splnění důležitého a základního předpokladu: neodvislosti S. B. na najímaných místnostech, možnost rozvíhnutí celý program zamýšlené činnosti v ústředí vybudovaném podle budoucích potřeb pro vlastní ideovou i hospodářskou samostatnost a pro splnění mnohých závažných úkolů; výsledek jest zároveň významným příslibem pro příští činnost S. B. a dokladem společného ušlechtilého úsilí při hospodárném realizování složitého úkolu.

Cesty a cíle 10, 1932, č. 7, s. 136–140.